

DE SUPERHELDEN

Waarom we zo van die kleine beestjes houden.

1e graad basisonderwijs (groep 3 - groep 4)

Beste juf of meester,

Omdat insecten enorm belangrijk zijn, voorziet het Karrenmuseum het educatief pakket 'De Superhelden, waarom we zo van die kleine beestjes houden'. Dit pakket is op maat van het 1e en 2e leerjaar en bestaat uit:

1. Stop-motion film 'Harry de houtworm'

Bekijk het filmpje via www.karrenmuseum.be: 'Bezoek ons' - 'Met de klas' - 'Klik **HIER** om Harry te ontmoeten...' vind je terug onder het educatief pakket 'De Superhelden'.

2. Deze bundel + schoolplaat

Hier hoort een kleine enveloppe en een handgeschept papieren vlaggetje bij.

3. Het doe- en zoekspel 'Red Harry de houtworm'

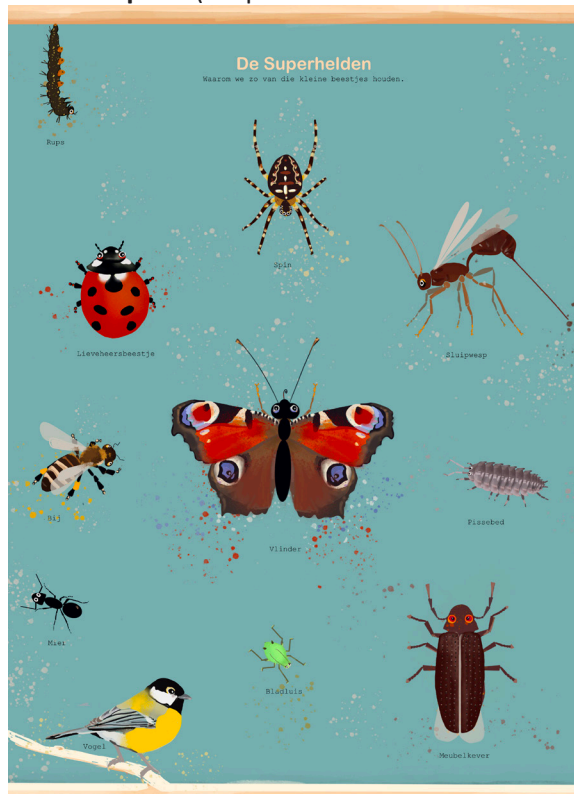
Dit spel is het 3e en laatste onderdeel van het pakket en kan je gratis in het Karrenmuseum komen spelen.

Kijk eerst samen naar het filmpje 'Harry de houtworm' via de website van het museum.

Ga vervolgens met deze bundel en de bijhorende schoolplaat aan de slag. Zo wordt de klas op een verhalende en interactieve manier meegenomen naar de wondere wereld van het insect (en andere beestjes). Deze ontdekkingsstocht eindigt in het Karrenmuseum met het doe- en zoekspel 'Red Harry de houtworm'. Je klas leert de insecten op een speelse manier in het echt én van dichtbij kennen.

Ga in een halve cirkel rond het schoolbord zitten of nestel jullie lekker knus in de leeshoek. Zo kan iedereen de schoolplaat goed zien. Je hebt maar één pen nodig en iets waarmee je een detail op de schoolplaat kan aanduiden. Lees nu de verschillende de hoofdstukken aan je klas voor. Per hoofdstuk wordt er aangegeven wat je moet **voorlezen**, welk detail je kan **aanduiden** en welke **vragen** je kan stellen. We starten met de voorzijde van de schoolplaat.

De schoolplaat (Zie per hoofdstuk links bovenaan welke zijde je moet tonen)

Voorzijde schoolplaat

Achterzijde schoolplaat

Hoofdstuk I

Harry en de superhelden

Voorlezen

Spits jullie oren goed, want ook de kleinste dieren hebben Harry de houtworm gehoord...

“Heb je het gehoord?” zei de kleine mier,
 “Harry de houtworm zoekt superhelden om hem te beschermen.”
 “Maar wie zijn die superhelden dan?” vroeg de bladluis.
 “Ik ben een superheld!” riep de kleine mier.
 “Ja, ik ook, ik ook, ik ook!” riepen alle mieren in koor.
 “Maar waarom dan?” vroeg de bladluis,
 “Mensen vinden mij vaak vervelend”
 “Nee hoor!” zei de kleine mier,
 “Ook jij bent een superheld. Toch al zeker die van mij!
 Ze weten vast niet wie we zijn en wat wij kunnen!”

Vragen

Kunnen jullie de mier en de bladluis op deze prent aanduiden?

Wie staat er verder nog afgebeeld?

Tip: Harry de houtworm heeft al enkele beestjes aan jullie voorgesteld.

Uit Harry's film: het lieveheersbeestje, de bij, de vlinder, de mier, de meubelkever (= Harry als hij volwassen is) en de sluipwesp.

Niet in de film: de vogel, de pissebed, de spin en de rups

Weten jullie nog hoe je een insect kan herkennen?

Tip: denk aan het aantal pootjes.

Juist: alle insecten hebben 6 pootjes.

(Ook juist: een insect heeft altijd een kop, een borststuk en een achterlijf.)

Kunnen jullie alle insecten op de prent aanduiden?

Juist: het lieveheersbeestje, de bij, de vlinder, de mier, de meubelkever, de sluipwesp en de rups.

Fout: de spin, de pissebed en de vogel.

Want de spin heeft 8 poten. De pissebed heeft 14 pootjes.

Een vogel heeft geen 6 poten, maar slechts 2 poten.

Ook de rups is een insect!?

Maar hij lijkt toch veel meer pootjes te hebben?

Denk eens terug aan het filmpje van Harry.

Harry ziet er ook niet heel zijn leven als een kever uit...

In wat verandert een rups?

Juist: in een vlinder. Want een rups is de larve van een vlinder.

Harry de houtworm is een larve van de meubelkever.

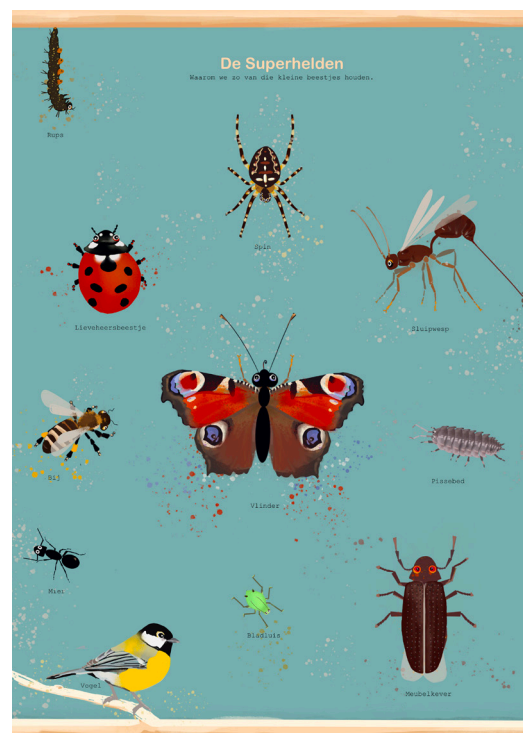
De rups hangt ondersteboven, want hij heeft genoeg gegeten.

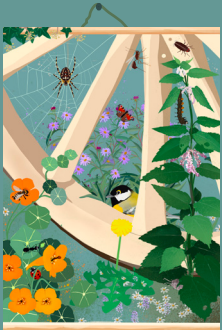
Hij verandert niet op één twee drie in een vlinder.

Weten jullie nog wat er gebeurt als een larve genoeg heeft gegeten?

Juist: De rups verandert in een pop.

Heel langzaam verandert hij in een mooie vlinder.

Hoofdstuk II

Weet jij wie ik ben?

Voorlezen

Als deze beestjes 'superhelden' zijn, dan moeten ze toch ook 'superkrachten' hebben?

Laten we samen eens luisteren naar wat ze te vertellen hebben. Kunnen jullie raden wie het is?

"Hallo lieve kinderen.

Jullie leven elke dag in een hechte groep samen.

Dit doen jullie als een familie met broertjes en zusjes, maar ook als een klasgroep.

Ik leef ook samen, maar dan in een kolonie diep onder de grond.

In de kolonie doet iedereen zijn best om elkaar te helpen.

Onze superkracht is dat wij heel goed kunnen samenwerken.

Er is nog meer... Wij spreken een geheime taal! Dit doen we door allerlei geurtjes voor elkaar achter te laten!

Zo wijzen we de weg naar iets lekkers om te eten. En wij eten écht alles!

We lijken wel een beetje op elkaar he! Weet je wie ik ben?"

Juist: de mier. Ook de bij woont in een kolonie: hij woont met veel andere bijen in een bijenkorf.

"Hoi klas,

Als klein beestje ben ik al snel het lievelingshapje van het lieveheersbeestje.

Kleine beestjes moeten dus slim zijn en hun vrienden goed kiezen.

Mijn beste vriend is de mier.

Ik hoor je al denken: waarom zou de mier mijn beste vriend willen zijn?

Wel, daar heb ik een trucje voor...

Ik drink héél de dag sapjes uit planten en bloemen. Hiervan maak ik zelf honingdauw.

Dit is een zoet drankje met heel veel suiker erin en weet je wat... de mier vindt dit super lekker!

Ik houd de mier blij en de mier beschermt mij tegen het lieveheersbeestje. Slim hé!"

Juist: de bladluise

"Hallo klas,

Zonder mij zouden er véél meer lastige insecten rondvliegen. Denk maar aan al die muggen die 's nachts rond je oren zoemen. Ik vang ze in een net van dunne, maar héél sterke draden! Zo kunnen ze niet meer aan mij ontsnappen..."

Juist: de spin. Als je goed kijkt zie je een kruis op het achterlijf van de spin. Deze spin heet de kruisspin.

"Hallo,

Hebben jullie al eens van brandnetels gehoord?

Dit zijn planten die erg prikken wanneer je er met je blote handen aankomt.

Geen mooie en fijne plant dus.

Maar wisten jullie dat ik alléén maar brandnetels lust? Brandnetels geven me superkracht!

Ik vul er mijn buikje mee zodat ik in een insect met hele mooie vleugels kan veranderen."

Juist: de rups. De rups op deze prent verandert in een vlinder met de naam 'Dagpauwoog'. De tekening op zijn vleugels zijn precies grote ogen. Zo schrikt de vlinder zijn vijand af. De rups van de dagpauwoog eet alleen maar brandnetels. Er bestaan ook andere rupsen die ook andere planten lusten (vb. de rups van het koolwitje lust graag kolen.)

"Goedendag,

Ik woon op een donker plekje in het bos of onder een bloempot in de tuin.

Mijn superkracht is dat ik 's nachts altijd uit mijn bed kom om aan het werk te gaan.

Ik ben een echte vuilnisman en ruim alle rommel op de grond op.

Denk maar aan de blaadjes van de bomen, dennennaalden of het stukje schors waaronder ik vaak een dutje doe.

Knap hé, zelfs mijn huisje van boomschors ruim ik netjes op!"

Juist: de pissebed. De pissebed is geen insect.

Het is een vreemd beestje dat een beetje op een kreeft of een garnaal lijkt. Vind je ook niet? (=familie van de kreeft) 3

Hoofdstuk III

Ik zie je graag want...

Voorlezen en schrijven (1 pen voor de juf of de meester)

Hebben jullie goed geraden over welke beestjes (of superhelden) het ging?

Dan mag één van jullie voorzichtig de enveloppe opendoen en de kaartjes eruit halen.

Denk samen goed na en vertel de juf of de meester waarom jullie de insecten op de kaartjes graag zien.

Achter het gebroken hartje mag je schrijven waarom je het insect niet zo graag ziet.

Bijvoorbeeld:

Een vlinder is mooi!

We zien je zo weinig in onze tuin!

PS Zien jullie insecten dan toch wel een beetje graag?

Voorlezen en aanduiden

Sommige beestjes moeten toch wel heel goed oppassen.

Denk maar aan het verhaal van de bladluis, die het lievelingshapje is van het lieveheersbeestje.

Kunnen jullie aanduiden wie er wel eens op het menu staat van... de (kruis)spin?

Juist: meubelkever, sluipwesp, vlinder, bij, lieveheersbeestje.

Deze beestjes kunnen makkelijk in zijn spinnenweb vliegen.

Maar de spin ziet alle kleine beestjes graag en lust ook een bladluis, een mier en een rups.

De spin eet soms zelfs andere, kleinere spinnen op.

Fout: de vogel. Een vogel is te groot en te sterk voor de spin.

En wie staat er op het menu van deze vogel?

Juist: Iedereen.

Deze vogel met zijn gele buik, zwarte kop en witte wangetjes

heet een 'Koolmeesje'. Het koolmeesje krijgt vooral een gevulde buik

door het eten van insecten en andere kleine beestjes. Tijdens de winter zijn er niet zoveel insecten en eet hij vooral zaadjes op.

Weet je nog: Harry de houtworm is heel bang om geprikt te worden door de sluipwesp.

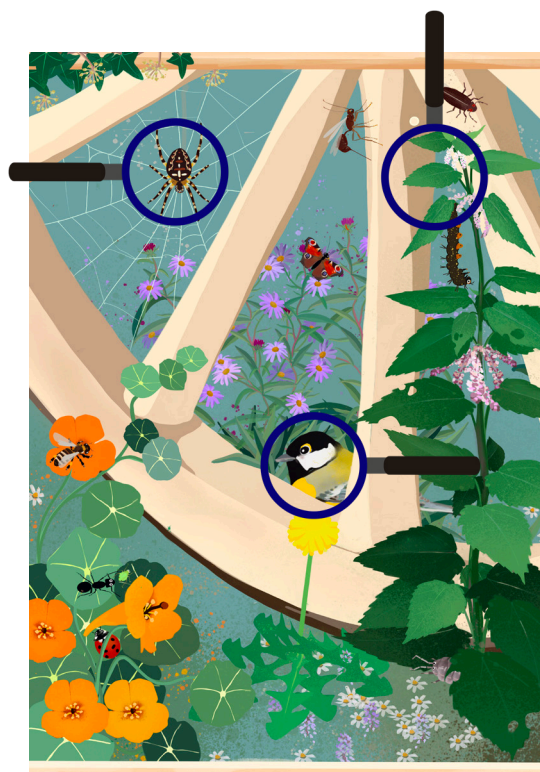
Wat gebeurde er met Harry als de sluipwesp hem een prik geeft?

Juist: Harry valt in slaap en de sluipwesp legt een eitje op Harry zijn kop. Uit het eitje komt de larve van de sluipwesp gekropen. Deze larve vindt Harry de houtworm wel een lekker sappig hapje.

Harry de houtworm staat dus op het menu van de larve van de sluipwesp.

Hebben jullie Harry de houtworm op deze prent gevonden?

Tip: ga op zoek naar 2 kleine rode oogjes die door een rond gaatje in het karrenwiel komen piepen.

Hoofdstuk IV

Van bloem tot bloem

Voorlezen

Jullie hebben dit zeker en vast al eens gezien, een kleine bij die van bloem tot bloem zoemt.

In het filmpje van Harry de houtworm waren dit de bloemen van een aardbeienplant.

Weet je nog wat er toen gebeurde?

Juist: de bloem verandert in een aardbei.

De aardbeienplant heeft dus de hulp van de bij nodig om aardbeien te maken.

Ook andere planten hebben de hulp van de bij nodig om een lekker stukje fruit of een groente te maken.

Denk nu eens terug aan je ontbijt, want misschien hebben ook daar de bijtjes je geholpen.

Eten jullie wel eens confituur op jullie boterham?

Zo ja, welke confituur vinden jullie lekker?

Juist: aardbeienconfituur, bosbessenconfituur, frambozenconfituur,...

Confituur is van fruit gemaakt, zoals aardbeien, bosbessen, frambozen, kersen, pruimen of abrikozen.

De bij heeft dus geholpen om iets lekkers op jullie boterham te smeren.

Drinken jullie wel eens sinaasappelsap?

Ja? Raad eens...

De bij helpt de sinaasappelboom om de sinaasappelen te maken.

Wij persen de sinaasappelen en maken er lekkere sinaasappelsap van.

Voorlezen en aanduiden

Op deze prent zie je een bij op een bloem zitten.

Deze bloem verandert niet in stuk fruit of een groente.

In wat verandert deze bloem?

Juist: de bloem verandert in een zaaddoosje gevuld met zaadjes.

Wat kan deze plant nu met deze zaadjes doen?

Juist: uit een nieuw zaadje kan een nieuw plantje groeien.

De bij zorgt niet alleen voor lekker eten op jullie bord, hij zorgt er ook voor dat plantjes zaden kunnen maken. Zo krijgen we elk jaar nieuwe plantjes met mooie bloemen in de tuin.

Hoofdstuk V

Lekker wild die tuin!

Voorlezen en aanduiden

Er bestaan heel veel bloemen.

Kunnen jullie alle planten met bloemen op deze prent aanduiden?

Als jullie een bloem aanwijzen, vertel ik jullie de naam van de plant.

Misschien hebben jullie sommige plantjes al wel eens in het echt gezien.

Oost-Indische kers

Grote brandnetel

Aster

Klimop

Paardenbloem (geel)

Madeliefje (wit)

Gewone brunel (paars)

PS
Deze 3 plantjes zie
je pas als je minder
vaak het gras maait.

De planten willen natuurlijk dat de bij naar ZIJN bloemen komt.

Een plant gebruikt hiervoor een slim trucje:

ze lokt de bij met mooie kleuren en zoete geuren.

Deze zoete geur komt van een zoet papje, helemaal in het midden van de bloem.

Dit zoet papje heet nectar en de bij is er verzot op!

De bij helpt de plant om fruit, groenten en zaden te maken.

De plant zorgt ervoor dat de bij een gevulde buik heeft.

Sommige planten hebben bloemen die geen mooie kleuren hebben.

Welke plant (op de prent) heeft de lelijkste bloem?

Juist: klimop. De bloemen van deze plant hebben wel een hele zoete geur. Je ziet ze laat op het jaar bloeien, wanneer de meeste bloemen in de tuin al verdwenen zijn. De bij is daarom heel blij met deze bloemen.

Sommige planten hebben bloemen met een hele zoete geur én een hele mooie kleur.

Op deze prent zien jullie nog iemand (niet de bij) van een bloem smullen. Zien jullie het ook?

Juist: de vlinder op de paarse bloemen (de aster).

De aster met zijn mooie paarse bloemen brengt niet alleen veel kleur in de tuin, de bloemen blijven ook heel lang bloeien. Het is één van de lievelingsbloemen van de vlinder.

Het is dus niet alleen de bij die helpt! Ook de vlinder vliegt van bloem tot bloem.

Op deze prent is er nog een insect die ook van bloem tot bloem vliegt. Hij zit momenteel niet op een bloem, maar hij lust wel heel graag nectar. Wie zou dat kunnen zijn?

Juist: de sluipwesp. De larve van de sluipwesp eet graag andere larven van insecten op. Denk maar aan Harry de houtworm, die de larve is van een meubelkever. Een volwassen sluipwesp vindt een larve helemaal niet meer lekker. Hij drinkt enkel nog nectar van bloemen.

En er bestaan nog heel veel andere insecten die de planten helpen om fruit, groenten en zaden te maken.

Wij kennen ze misschien niet zo goed, maar toch zijn ze heel belangrijk. Het zijn dus echte superhelden!

Hoofdstuk VI

Hoe kan jij helpen?

Voorlezen

We hebben geleerd dat we het eten op ons bord vaak te danken hebben aan het harde werk van de bij, maar ook dankzij de hulp van andere insecten zoals de vlinder en de sluipwesp.

Ook weten we nu dat plantjes insecten nodig hebben om zaadjes te maken.

De planten geven op hun beurt lekker zoet eten of nectar aan de insecten.

Verder weten we dat sommige beestjes graag andere beestjes eten.

Denk maar aan de spin en het koolmeesjes die alle kleine beestjes lusten.

Dus iedereen heeft wel een beetje insecten (en andere kriebelbeestjes) nodig!

De insecten kunnen jullie hulp ook wel gebruiken.

Er zijn alvast drie dingen die jullie kunnen doen.

1. Je klas komt het spel 'Red Harry de houtworm' spelen in het Karrenmuseum.

Tijdens dit spel gaan jullie op een leuke manier op zoek naar allerlei kriebelbeestjes, waardoor je ze nóg beter leert kennen. Want...hoe beter je deze beestjes leert kennen, hoe liever je ze gaat zien.

2. Je klas legt een wildtuin aan.

Hoe wilder hoe liever! Hoe meer plantjes er in jullie tuin groeien, hoe blijer de insecten (en andere beestjes) zullen zijn. Daarom krijgt je klas een speciaal vlaggetje.

Het is een handgemaakt vlaggetje, gemaakt uit gerecycleerd papier dat bomvol bloemzaadjes zit!

Kies met je klas een leuk plekje uit dat mag verwilderen.

Misschien mag je ergens een tegel op de speelplaats weghalen of mag je het vlaggetje op een plekje in het grasveld prikken? Door de regen zal het vlaggetje stuk gaan en zullen de zaadjes op de grond vallen.

3. Je klas roept het nieuws van de daken!

Laat zoveel mogelijk mensen weten dat jij insecten helpt. Zo gaan andere mensen misschien ook helpen!

Post daarom een leuke foto van het vlaggetje, van jullie wildtuin of van jullie uitstap naar het Karrenmuseum ('Red Harry de houtworm') op de Facebookpagina van jullie school.

Vergeet het Karrenmuseum (@karrenmuseum) zeker niet in jullie berichtje te vermelden.

"Aan de slag dus!"
roept de kleine mier.

Beste juf of meester,

Bedankt om voor dit educatief pakket te kiezen!

Deel je ervaring gerust ook met andere leerkrachten.

Wij verwelkomen jullie graag in het museum voor het 3e en laatste onderdeel van dit pakket.

PS Zelf gerecycleerd papier maken leer je in ons educatief pakket 'De Afvalberg'.

KARREN MUSEUM

Karrenmuseum Essen vzw
Moerkantsebaan 52, 2910 Essen (België)
www.karrenmuseum.be

